עתיד הרפתות המשפחתיות
ההסכם, הפשרות והוויכוחים

ראובן זלץ

כנס הרפתנים שנערך לפני כחודש, סימן את החשש מפני העתיד והוויכוח על ההסכם העתידי בין היצרנים לבין הממשלה. אך על דבר אחד הסכימו כל המשתתפים, ממשלת ישראל חייבת להבין כי חשיבותו של ענף החלב הוא הרבה מעבר לשיקולים כלכליים ולענף, כמו לחקלאות בישראל, קיים תפקיד חשוב בשמירה על שטחי מדינה, כמו גם בטחון תזונתי. וכן, גם ציונות היא לא מילה גסה והערך ההתיישבותי, חקלאי, חשוב לא פחות מהחור שבשקל, יהיה מי שיאמר אפילו יותר. כי אם רוצים משק חלב בישראל חייבים להגן עליו באופן אקטיבי ולא רק בדיבורים •

כנס היצרנים המשפחתיים. חשש מהעתיד

□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□.indd 20 3/24/18 11:38 AM

כ-250 יצרנים ואנשי מקצוע הגיעו אל הכנס שנערך במעלה החמישה ואורגן על ידי תנועת המושבים בשיתוף, התאחדות מגדלי הבקר ומועצת החלב . במשך שני ימי הכנס, הגיעו כל קברניטי הענף לשמוע ולהשמיע. בין המשתתפים הבולטים, שר החקלאות ופיתוח הכפר, אורי אריאל, מזכ"ל תנועת המושבים ויו"ר התאחדות חקלאי ישראל, מאיר צור, ח"כ איתן ברושי שיצא נגד ההסכם, מנכ"לית מועצת החלב, מיכל קראוס, סגנית ראש אגף התקציבים והממונה על התקציבים במשרד האוצר, עדי חכמון, מנכ"ל התאחדות מגדלי הבקר, אביתר דותן, מנכ"ל תנובה, אייל מליס, שתמך בהסכם וסמנכ"ל מועצת החלב, איציק שניידר. כמובן שעיקר הזמן, הוקדש להסכם העתידי שבין היצרנים לבין ממשלת ישראל והוויכוחים, לעיתים גם הצעקות ולהט היצרים, היו מובנים, כמו שאמר לי רפתן מושבניק וותיק "מדובר כאן על העתיד שלנו". נכון לסגירת הגיליון (סוף מרץ) עדיין לא הוסכם על מתווה להסכם אך המו"מ נמשך במלוא המרץ, אך הנושא הוא אקוטי לעתיד הענף ולכן החלטנו להביא את עיקרי הדברים מהכנס.

שר החקלאות "חשוב להגיע להסכם"

שר החקלאות אורי אריאל שפתח את הכנס, תומך בהגעה להסכם מהיר, בין השאר מהחשש מתוכנית והסכמים שיגבשו בעלי עניין מבלי החקלאים, רפתנים. השר אמר "אסור לנו להמתין לתכניות אחרות, חשוב להביא תכנית שתהיה מוסכמת ומקובלת עלינו ורצוי בהקדם, כי האלטרנטיבות יכולות להיות רעות יותר, אסור לנו להמתין ל-2019 ". השר דיבר על תכניות משרדו ואמר "אנחנו מבקשים להחזיר את החקלאים הצעירים למשק המשפחתי ואנו מבינים שזה קשור לפרנסה ומיתוג. האוצר הסכים

> חכמון:"בשנת 2019 הסכם לוקר נגמר. ביטול התכנון זה דבר שמתקיים בכל העולם. מדברים שם על ביטול תכנון או להפוך את התכנון ללא רלוונטי. אנחנו כאן כממשלה מוכנים להקציב כ- 400 מיליון ₪ שמרבית הסכום ילך למושבים זאת כדי שהמגזר המושבי יוכל לעמוד בזה בעתיד

לתקצב 400 מיליון שקל מתוך רצון להסדיר את הענף. זו פעם ראשונה שהאוצר מתקצב סכום שכזה ועלינו לקחת זאת בחשבון". באשר לחשש מקיצוץ במים אמר השר "נכון לעכשיו אין קיצוץ במים לחקלאים, למרות שהצענו קיצוץ מרצון וחקלאים שיקצצו יפוצו אך האוצר אינו מעוניין בהסכם שכזה". באשר לעתיד הענף לשנים הקרובות אמר אריאל "אנחנו נמצאים במציאות שבה הגדלנו את מכסת החלב אך האתגר הגדול באמת הוא הגדלת הייצור ואנו פועלים בעניין זה במרץ רב, בין השאר על ידי הגדלת ייצור של גבינות קשות. קבלנו אישור מרוסיה לייצר עבורם ואנו במגעים עם סין ועוד מדינות ואנו חושבים כל הזמן איך להגדיל את הייצוא ואיתו את היצור והצמיחה שלנו" השר

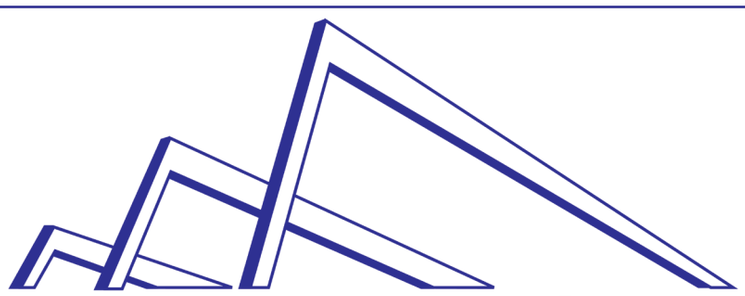

רוזנפלד - עבודות מסגרות בע"מ

מבנים לחקלאות ולתעשיה - בנייה ואחזקה

יפתח: **054-5997311** | מייל: rozenfeld10@gmail.com

משרד: **077-6260585** | כתובת למשלוח דואר: **ת.ד. 183 כפר ורבורג**

□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□.indd 21 3/24/18 11:38 AM

המשיך ואמר "בואו ניזום תכנית כלכלית משלנו, מתווה לוקר נגמר עוד שנה וחצי, אז אפשר לחכות לדצמבר אבל אני אני פונה אליכם ואומר, בואו שאנחנו נביא הסכם שהוא הטוב ביותר שלנו. צריכים להציג תכנית שתהיה מקובלת על כולנו בהתחשב במציאות של 2018". השר נשאל בעניין המכסים והחשש כי הורדתם תפגע קשות ביצרנים, בעיקר הקטנים, על כך השיב השר "אנחנו חושבים שפתיחת המכסים צריכה להיעשות ביחד עם משרד החקלאות. אנחנו מכירים את הנתונים ובוודאי שיש עניין במשרד האוצר בהורדת מכסים. אנחנו מנסים למצוא את הדרך הנותנת קיום לכם לבין דרישות הצרכנים. בתווך הזה יש גם 8 וחצי מיליון צרכנים שגם להם יש מה לומר. כאן אני חייב לציין שאנו חייבים להזכיר לכולם כי החקלאות זה ערך. לחקלאות יש ערכים ולמען ערכים צריך לשלם לפעמים. לא כולם מסכימים על עוצמת הערך והשאלה כמה צריך לשים על הערך הזה שנקרא חקלאות. אנחנו מנסים למצוא את האיזון בין כל הדברים, הממשלה חושבת שצריך להוריד מחירים בכל התחומים ולנסות לפגוע כמה שפחות ביצרנים המקומיים". השר סיים את דבריו ואמר "בכל מקרה, אנחנו נמשיך בהדברות אתכם ולמענכם, בסופו של דבר ההחלטה היא שלכם".

> חשוב להילחם נגד היבוא בכל הכוח. זה לא סוד שהמחלבות הקטנות בינוניות מתפרנסות מגבינות קשות ולכן גם אנחנו נהיה הראשונים להיפגע. השאלה כאן מי ישלם את המחיר בסופו של דבר. תפקיד הממשלה בישראל לתמוך בחקלאות בדיוק כמו הממשלות באירופה התומכות בחקלאות בארצותיהם. יש חשיבות לייצור מקומי וחשוב שהמדינה תבין זאת

אביתר דותן "אין הסכם טוב או רע, יש הליך של הסכמות ופשרות"

מנכ"ל ההתאחדות, מנהל מזה חודשים ארוכים מו"מ מול פקידי האוצר. אביתר רתם לנושא את שר החקלאות ומנכ"ל משרדו ובשיתוף מועצת החלב, נמצאים בדיאלוג מתמשך עם פקידי האוצר על מנת להגיע להסכם טוב ויציב שימנע אנרכיה בענף. אביתר התחייב כי כל הסכם עתידי יבוא לאישור היצרנים ובאם לא יאשרו, לא ייחתם הסכם. בפתח דבריו התייחס אביתר להסכם העתידי "אני בעד הסכם כי לדעתי ההסכם חשוב מאוד לעתיד הענף, אין דרך אחרת. אך בסופו של דבר בכל הסכם עתידי, החקלאי חייב להרוויח מכל הסכם אחרת אין טעם ואפשר לסגור את הבסטה" באשר לחשש מביטול המכסים על ייבוא מוצרי חלב אמר אביתר "באשר לנושא המכסים, לא צריך לפחד, אני מזכיר לכם מה היה לפני 4 וחצי שנים עם הגבינות הצהובות. לכן גם פתיחת מכסים עתידיים עומד במסגרת הקווים האדומים שלנו ואנחנו בהחלט מודעים לחשיבות הנושא". אביתר דותן הוסיף ואמר לרפתנים "במחיר שלך 1.98 שקל מי יסגור את הרפת במחיר הזה, אני אומר לכם שאף אחד. גם אם המחיר יהיה 1.9 לליטר. עד 2023 שום דבר לא יקרה ואל תתנו לאנשים להפחיד אתכם. וכמובן מי שירצה לפרוש, נהיה חייבים לדאוג לו לפרישה הוגנת וחייבים למצוא את הנוסחה המתאימה והמפצה את הפורשים". באשר למגזר הקיבוצי והדיבורים על כי הוא ירוויח בכל מחיר, מציין אביתר "המגזר השיתופי מאותגר מאוד מאוד בהסכם הזה שלא יהיה ספק בעניין, גם שם קיימות חששות ודאגה מהעתיד, כולנו בסירה אחת". אביתר ממשיך ואומר "אם כל הרגולציה והבירורקטיה, חייבים לדאוג למחיר מטרה, כשרות, מזון, מע"מ ואחרי כל זה ההבדל הוא של 20 25 אגורות באירופה. אז נכון צריך לשלם משהו בכדי להגיע להסכם אבל תסתכלו על ההישגים". אביתר מתריע מפני הגעה לוועדה לפיקוח על המחירים ואומר "אני מציע לכל מי שבונה על הוועדה הזו, שיחשוב שוב, גם אם הנושא יגיע לוועדה לפיקוח מחירים, בואו ונאמר באפריל 2019 ושם יחליטו להעלות את המחיר, איזה שר יחתום להעלות את המחיר במצב הכלכלי, פוליטי כיום. תשאלו את תנובה כמה כסף הממשלה חייבת לה". אביתר אף התייחס לעתיד ואמר "אנחנו חייבים להקים תאגיד ומחלבה על מנת להיות רלבנטיים בשוק המשתנה. התאגיד יצטרך להיות מוכן לכל תרחיש עתידי ולפעול לפי דרישות השוק והשינויים העתידיים". אביתר תקף את המבקרים להסכם ואמר "מי אלה שכל היום מקטרים

הסכם ישמור על הענף. אביתר דותן

□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□.indd 22 3/24/18 11:38 AM

בפייסבוק וברשתות? הרי מי שיישא באחריות זה אני. נתנו לכם להחליט אז תחליטו בהגינות ותוך שיקול דעת. אנחנו נושאים באחריות. מאיר צור קיבל את כל האחריות על הראש שלו. האוצר לא ישנה את הגישה שלו. עשינו דבר גדול שהפלנו עליכם את ההחלטה, הפעם המושבים יחליטו על עתיד הענף אבל שכל אחד יחשוב שיש יום למחרת. אבל גם אם לא יהיה הסכם הענף ישתנה . מי שישלם את המחיר אם לא יהיה הסכם זה ההתאחדות ואני. אנחנו נאבד את הכוח הפוליטי שלנו. כל המגזר המשפחתי והשיתופי, כל אחד לבד ידאג לעצמו פוליטית. ככה אתם רוצים וככה אתם חושבים שתשיגו יותר", אמר, פנה אביתר לרפתני המושבים.

ההסכם לא יפגע ברפת המשפחתית. חכמון

עדי חכמון סגנית הממונה על התקציבים באוצר
"ביטול התכנון מתקיים בכל העולם"

עדי חכמון, המנהלת מטעם האוצר את המו"מ להסכם אמרה בגילוי לב " אנחנו באוצר היינו בעד ביטול מכסים וביטול התכנון אך אנו מבינים את מכלול הדברים. אם נשאר במצב כמו היום, הרפתות המושביות ייסגרו בגלל שהן קטנות. הן לא יכולות לעמוד במחירים של היום. והנה בא משרד האוצר ומוכנים לשים סכום של 400 מיליון שקלים שילך ברובו לרפתות המושביות. ההסכם שעל הפרק לא מדבר על ביטול תכנון גם לא בעוד 10 שנים. לדעתנו זה מהלך שיביא בטחון כלכלי לרפתות המושבים". חכמון דיברה על מדיניות משרד האוצר כלפי ענף החלב, תכניות ומטרות "בשנת 2019 הסכם לוקר נגמר. ביטול התכנון זה דבר שמתקיים בכל העולם. מדברים שם על ביטול תכנון או להפוך את התכנון ללא רלוונטי. אנחנו כאן כממשלה מוכנים להקציב כ- 400 מיליון ₪ שמרבית הסכום ילך למושבים זאת כדי שהמגזר המושבי יוכל לעמוד בזה בעתיד. ישבנו עם מאיר צור ועם נציגי שולחן החלב של תנועת המושבים והבנו שיש משקים משפחתיים. עם זאת, באמצעות ההסכם, אנו מאפשרים למשקים המשפחתיים להיות מתחרות ורלוונטיות. זהו הסכם של שמונה שנים שלא מדברים בו על ביטול התכנון. מה שכן אנחנו עושים, זה לתת לרפתות באמצעות תמיכה והקמה של רפתות גדולות יותר ומשפחתיות. דבר זה לא יחסל את המשק המשפחתי אלא לדעתנו יקדם אותו".

נציגי המחלבות הקטנות
"פירוק התכנון בענף הוא גזר דין מוות למחלבות הקטנות"

במהלך הכנס התקיים פאנל בהשתתפות נציגי המחלבות הקטנות בנושא התמודדות עם הייבוא בעולם מתוכנן. בפאנל השתתפות נציגי מחלבת עברי, מחלבת גד, מחלבת יעקובס, מחלבת דשן ומחלבת כפר תבור. את הפאנל ניהל יו"ר אגף המשק של תנועת המושבים, פלג אוריון. אנחנו שותפים מלאים לעשיה והיצרנים שלנו עובדים קשה וחשוב לנו שהיצרנים שלנו ירוויחו כי אנחנו באותה שרשרת, כך אמרו כל נציגי המחלבות שהביעו דאגה עמוקה מהעתיד לבוא. כל הדוברים הביעו חשש כבד מפני העליה בייבוא וביטול המכסים, "חשוב להילחם נגד הייבוא בכל הכוח. זה לא סוד שהמחלבות הקטנות בינוניות מתפרנסות מגבינות קשות ולכן גם אנחנו נהיה הראשונים להיפגע. השאלה כאן מי ישלם את המחיר בסופו של דבר. תפקיד הממשלה

פאנל מחלבות קטנות

□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□.indd 24 3/23/18 2:35 PM

שותפויות כמנוף לעתיד. קראוס

בישראל לתמוך בחקלאות בדיוק כמו הממשלות באירופה התומכות בחקלאות בארצותיהם. יש חשיבות לייצור מקומי וחשוב שהמדינה תבין זאת. אין בכלל מה להשוות בין הגבינות שאנחנו מייצרים לבין הגבינות המגיעות מפולין, הגבינות שלנו איכותיות וטובות יותר ויד את הטעם הישראלי שאותו שום מחלבה בפולין לא תוכל לעשות, כך התבטאו כל הדוברים.

מנכ"לית מועצת החלב, מיכל קראוס "שמירה על המשק המשפחתי היא שמירה על ענף החלב"

מנכ"לית מועצת החלב, מיכל קראוס אמרה בפתח הרצאתה בנושא התארגנות המשק המשפחתית "המטרה הייתה ונשארה להגיע להסכם שיבטיח שמירה על המשק המשפחתי". על עתיד הרפת המשפחתית אמרה קראוס "שותפות האמת זה בלקיחת סיכונים אל מול הסיכויים. שכולם שמים את ההון הנדרש וכולם נושאים את הסיכון להפסדים והסיכוי לרווחים. תחומי תכלול שותפויות: תחום משפטי – התמודדות עם חוק החלב וחוק ההתיישבות. תחום כלכלי ומיסוי והתחום הרך – התמודדות עם הפן האנושי רגשי". באשר לנושא המשפטי שלא פעם הינו מורכב ביותר אמרה קראוס "אישור הסכם שותפות יתבצע על ידי ועדת המכסות. לפי פקודת השותפות, לא ניתן לאשר צורת התאגדות שאינה שותפות. כרגע המגבלה זה עד 7 שותפים ועד שלושה שותפים במידה וזה לא באותו אזור או מושב. הקמה של רפתות קטנות במסגרת שותפות זה סותר את חוק החלב". אנחנו צריכים כל הזמן לגדול. יש יתרונות לגודל וליעילות ולהתייעלות. אנחנו נמצאים בעולם שהטכנולוגיה מתקדמת, כך אמרה קראוס ליצרנים בכנס..

טוטי בלוך יו"ר שולחן החלב "בסיס ההסכם הקיים אינו מאפשר הגעה הסכם וזאת לאור ניסיון העבר".

טוטי בלוך מושבניק מנהלל ויו"ר שולחן החלב שהיה

לא נוכל להתמודד עם פגיעה נוספת. טוטי

ממארגני הכנס סיכם עבורנו את הנושאים העיקריים וציין את נקודות המחלוקת להן מתנגדים הרפתנים המשפחתיים "הרצון של האוצר להגיע לרפת של מיליון וחצי, הדבר השני, דרישה להשקעות תוך כדי הפחתות במחיר המטרה. כל נושא היבוא, המסכן את כל מערכת היחסים שלנו עם המדינה ובאופן כללי זה הסכם שמחליש ולא מחזק את המשק המשפחתי. אין לנו בעיה להגיע להסכם, אך לא הסכם שיפגע בנו".

טוטי ממשיך ואומר "תשמע, האוצר חייב להבין ולדעת כי אנחנו במושבים הגענו למצב שכל פגיעה נוספת, זה בבשר החי, תרתי משמע וזו לא סיסמא. השאלה אם המדינה רוצה חקלאות במושבים, זו החלטה של מדיניות שהמשלה חייבת לתת עליה את הדעת, אין החלטת ממשלה לסגור את המושבים". באשר ליחסים בינם לבין הקיבוצים הבהיר טוטי "כאן אני חייב להדגיש, אין לנו מלחמה מול הקיבוצים וכל הסכם שיהיה טוב למושבים יהיה גם טוב לקיבוצים". על הכנס אומר טוטי "בגדול זה הולך להיות כנס שנתי, לעניות דעתי היה כנס מוצלח בטח בהתחשב בזמן הקצר שהיה לנו. ההרצאות שהיו נסובו סביב בסיס הענף ולשם כיוונו ואני שמח שהרפתנים שלנו הגיעו ומבינים כי המאבק כאן הוא על הפרנסה ששלנו וחשוב להתאחד ולפעול ביחד".

באוצר אומרים שגם כך שנסגרות 30 רפתות כל שנה אז ללא הסכם הדבר יימשך?

"קודם כל אנחנו יודעים שמסוף 2016 עד שתחילת 2018 נסגרו רק 11 רפתות. אני חושב שמי שנשאר היום בענף הם הבסיס לענף ואף אחד מהם לא מתכוון לפרוש כל עוד אנחנו נמשיך ונתפרנס בכבוד. עוד ייסגרו רפתות אבל יש אפשרות למנוע את זה על ידי איחודים ושיתופי פעולה אבל לא בכפיה". ▲

□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□.indd 26 3/23/18 2:36 PM